

Leffler o. m. fl. Hefterne viser, hvorledes Svenskerne er paa deres Post imod de truende agrariske Attentater, og de leverer Modstanderne af Told paa Livsfornødenheder gode Vaaben, der kan bruges i den Kamp, der ikke vil udeblive.

Berner Beiträge zur Geschichte der Nationalökonomie Nr. 1. Der ältere Mirabeau und die Oekonomische Gesellschaft in Bern. Von Dr. A. Oncken 1886. (77 S.) (Fr. 1.20.) Nr. 2. Die Maximo Laissez faire et laissez passer, ihr Ursprung, ihr Werden. Von Dr. A. Oncken. (131 S.) (Fr. 2.00.) Bern, 1886. Verlag von K. J. Wyss.

Nr. 1 dvæler mere ved det Økonomiske Selskab i Bern, fra Midten af forrige Aarhundrede, end ved Mirabeau. — I Nr. 2 fører Forf., Professor i Nationaløkonomi ved Universitetet i Bern, et noget vidtløftigt Bevis for, at hvad man i de nationalekonomiske Lærebøger finder om Oprindelsen til Sentensen »laissez faire, laissez passer«, er for en Del ubevist, for en anden Del unøjagtigt, for en tredje Del ligefrem galt. Den første Del af Sentensen er et Svar, som en vis Legendre skal have givet Colbert, omtrent ved Aar 1680 (under Formen »laissez-nous faire«!) I Literaturen findes Slagordet »laissez faire« vistnok først hos d'Argenson (1736 og 1751). Suppleret med »laissez passer« findes Sentensen første Gang i 1767 (eller 1768) i et Brev fra Mirabeau d. Æ., i hvilket det fortælles, at Handelsintendant Gournay under en Samtale (i 1758?) med Brevskriveren i Forbigaaende fremsatte den senere saa berømte Sentens. Forf. vil forevrigt ikke anerkende Gournay som egentlig Fysiokrat, og betvivler derfor, at Ordet »laissez faire, laissez passer« i hans Mund betød saameget, som man senere vilde lægge i det. Naar det siges, at det »berømte Motto skriver sig fra Fysiokraten Vincens Gournay, en Fiansebedsmand, der anførte det ligeoverfor Kongen«, — saa er altsaa dertil at bemærke: Gournay var knap nok Fysiokrat, — har derfor ikke villet opstille »laissez faire, laissez passer« som et økonomisk Program, — har kun

suppleret et allerede tidligere benyttet Stikord, — fremførte ikke Sentensen ligeoverfor Kongen, — var ikke Finansembedsmand, men »Handelsintendant«, — havde endelig ikke Fornavnet »Vincens«, men Efternavnet »Vincent«, hvortil han senere føjede Navnet paa sin Ejendom, Gournay. Hans fulde Navn var vistnok oprindelig »Jean (eller Jacques) Claude-Marie Vincent«, senere, efter Erhvervelsen af Ejendommen Gournay, med Tillæget »Seigneur de Gournay«.

H. Oberwinder, Sozialismus und Sozialpolitik. Ein Beitrag zur Geschichte der sozialpolitischen Kämpfe unserer Zeit. Berlin, Verl. v. Elwin Staude. 1887. (161 S.)

En Deltagers aforistiske Bemærkninger om den sidste Snes Aars socialdemokratiske Bevægelser. Bogen bestaar af fire Afsnit: Om Lassalle, om Bevægelsen efter Lassalles Død, om Bevægelsen i Østrig og om Partierne i Frankrig.

A. P.-St.